

teacher a significant role belongs to the communicative, since communication - not only the ability to communicate in native and foreign languages, but also the ability to cooperate with people, have different social roles in the team. Communicative abilities are characterized by a number of other human abilities that manifest themselves in the speed, depth and strength of mastering the means of action, namely: the ability to listen, perceive and reproduce information, to conduct a dialogue, to participate in discussions, to negotiate, persuade and defend their point of view. Therefore, the development of communication abilities is one of the main factors in the formation of the individual [1, 45].

Psychologists argue that the student perceives all the effects of the educational material through the teacher's personality, through communication with him. And if this communication is not interested, but it causes the teacher's rejection of the individual, the situation of internal stress, discomfort, the fear of being mistaken, then it tires the participants in the educational process, generates indifference to the discipline [2, 153]. Therefore, such prerequisites for the effectiveness of the communicative activity of a modern teacher as the ability to feel the communicative situation at practical classes, to overcome psychological barriers, to resolve conflicts, to be indifferent to the personality of students optimistically charged, are crucial components of the teacher's communicative culture.

Traditionally, the scientists distinguish the following components of pedagogical communication: technological: 1) the arsenal of psychological and pedagogical means 2) the teacher's understanding of their individual expressiveness; moral and aesthetic component: professional moral (respect for student's merits, pedagogical cycle, high culture of communication), harmony of internal and external manifestations of the teacher, his artistic, creative originality.

Thus, it is necessary to formulate the main communicative features of the teacher:

1. Ability to contact, that is, the ability to establish pedagogically expedient relationships with students, parents, teachers and understand their psychological peculiarities;

2. Ability to improve their pedagogical communication, acquisition of communicative skills and abilities. Throughout the teaching activity, as the experience gains, each teacher goes through the path of self-improvement;

3. Ability of social and psychological adaptation. Teachers need to choose effective forms of communication with students and parents depending on the situation, avoid conflicts;

4. Ability to regulate intracollective, intercollective and interpersonal relationships;

5. Ability to anticipate the result and get emotional satisfaction at all stages of pedagogical communication. The result of the teaching activity should be positive, the purpose and objectives of the communicative activity - achieved through the skillful organization;

6. The ability to influence the object in the process of communicative activity can only be achieved under clearly defined tasks;

7. Organizational-communicative abilities are the ability to organize communicative activities common to students [3, 14].

Thus, communication plays a significant role in solving practical tasks of pedagogical activity. The form of study requires specific ways of interaction between the lecturer and the students.

References:

1. Ненько Ю.П. Культура речи как залог успешной профессиональной коммуникации. Научно-практический журнал "Психология, социология и педагогика". – 2014. – №12 [Электронный ресурс].

2. Ненько Ю.П. Мовлення викладача як фактор формування мовленнєвої культури майбутнього фахівця у сфері пожежної безпеки. Гуманізація навчально-виховного процесу. – Спецвипуск 6. – Ч. 1. – Слов'янськ – 2012. – 266 с. – С.151–157.

3. Поперечна Л. Ю. Комунікативні здібності вчителя як одна з важливих складових його професіограми / Л. Ю. Поперечна. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. - 2012. - Вип. 1.[електронний ресурс http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_1_14.]

НАРОДНА ПЕДАГОГІКА ПРО ЗНАЧЕННЯ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ

Народна педагогіка – це галузь педагогічних знань про погляди народу на завдання і мету виховання та сукупність засобів, умінь та навичок виховання та навчання. Термін «народна педагогіка» вперше в науку впровадили К.Д. Ушинський, а в Україні О.В. Духнович [2, 74].

У народній мудрості знаходять відображення різноманітні напрями виховання. Велике значення приділяється трудовому вихованню дітей, без якого неможливий ні моральний, ні розумовий, ні фізичний, ні естетичний розвиток особистості. «Гарний і моральний той, хто любить працю», – говорять у народі. У той же час народна мудрість застерігає: «Якщо хочеш мати у своїй сім'ї утриманця, дай синові чи дочці все, що вони хочуть, і позбав їх можливості працювати. Неробство неодмінно приведе до нещастя». Розуміючи це, дітям змалечку мають прищеплювати повагу до людської праці і разом з цим – навчають їх різного ремесла, рукоділля тощо [1, 95].

Провідне місце у трудовому вихованні дітей належить сім'ї, родині. Упродовж століть народна педагогіка склала свою систему трудового виховання дітей у сім'ї, яку умовно можна поділити на три етапи [3, 320].

Перший етап – вступний або ігровий (від 2 до 6-7 років). Провідними засобами виховання тут є показ і спостереження. Ці прийоми розширюють світогляд дітей і формують перші уявлення про різні види людської праці.

Діти в українській сім'ї починали працювати дуже рано, адже все що вони бачили, це те як працюють дорослі і всі дії починали відображати у своїх іграх.

Другий, помічний або визначальний етап (від 7 до 15 років) характеризується тим, що діти стають активними помічниками батьків. Малюки дорослішають, детальніше оволодівають різними видами праці, розуміють що і як правильно треба робити. Різноманітні види трудової діяльності вже стають не грою, а осмисленими діями. Праця хлопчиків і дівчаток набуває більш розгалуженого характеру, відтак охоплює дедалі ширше коло виробничих галузей. У 15 років підліток уже вважається повноцінним працівником, здатним виконувати найскладніші роботи у господарстві.

Остаточне становлення людини як працівника певної галузі, за традицією родинної етнопедагогіки, припадає на *третій етап* трудового виховання – основний або завершальний (від 15 років до повноліття). Молодь остаточно визначається у виборі професії, безпосередньо беручи участь у всіх трудових діях поряд із дорослими. Народна педагогіка наголошує на важливості участі дітей у спільних громадських справах. Наприклад, в арсеналі народної педагогіки можливо віднайти так звані *толоки* – спільне виконання громадою трудових робіт (зведення хати, копання криниці, заготівля дров тощо) [3, 283].

На мою думку, всі ці етапи необхідні й цінні під час трудового виховання малюків, адже послідовність, яка передбачає перехід від більш легкого до важчого ще вимагає й неперервності, щоб малюки не втратили навичок, які здобули на попередньому етапі.

До проблеми трудового виховання в різні часи зверталось багато видатних вчених, враховуючи досвід народний на предмет виховання. Зокрема Т. Мор рекомендував маленьких дітей знайомити з працею дорослих і спонукати їх до посильної участі у трудових процесах. На думку Ж.-Ж. Руссо, дитину, яка фізично зміцніла і навчилася самостійно орієнтуватися в навколишньому середовищі, слід залучати до фізичної праці. Оволодіння трудовими навичками необхідна умова для самозабезпечення, здобуття незалежності та свободи [2, 18]. Ідея праці як засобу всебічного розвитку людини порушувалася в педагогічній теорії К. Ушинського. У його творі «Праця у її психологічному та виховному значенні» обґрунтована необхідність «вільної праці» для розвитку почуття людської гідності [1, 91].

Отже, повертаючись до ролі народної педагогіки у формуванні особистості дитини, варто підкреслити розуміння праці як першооснови людського життя. Під час трудового виховання дітей ми повинні використовувати народний фольклор, різноманітні оповідання, вірші, прислів'я та приказки, загадки тощо. Ми повинні звертатися до джерел народної педагогіки, адже зараз все частіше трудове виховання залишається поза увагою. Ми повинні пам'ятати про принцип народності і вдосконалювати та передавати різноманітні види людської праці. Якщо у належний спосіб організувати трудове виховання в сім'ї, ми досягнемо значних результатів і зможемо виховати працьовиту, високоморальну, щасливу і благополучну особистість.

Список використаної літератури:

1. Нестеренко В. П. Формування працелюбності як базової якості особистості / В. П. Нестеренко. – Львів, 2010. 104 с.
2. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка / Т. І. Поніманська – Київ: Академвидав, 2015. – 455 с.
3. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М. М. Фіцула. – Київ: Видавничий центр «Академія», 2000. – 544 с.

Науковий керівник: к. пед. н., доцент І.Т. Лещенко

А. Д. Нежинська

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

СТАЖУВАННЯ В ПОЛЬЩІ – З ДОСВІДУ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ

На сьогоднішній день система освіти в світі не стоїть на місці, в Україні – в тому числі. З кожним роком для студентів відкривається все більше можливостей всебічно розвиватись, самостверджуватись, вміти аналізувати та пізнавати різноманітні методи навчання. Технології та модернізація усіх сфер життя дедалі швидше прискорюють появу цих можливостей. Однією з найпопулярніших в наш час нових форм навчання є стажування українських студентів за кордоном. Воно проходить у різних напрямках спеціальностей як для освітнього ступеню «бакалавр», так і для студентів другого вищого рівня освіти – «магістрів». Великим попитом у цій сфері користується саме Польща через її вигідне географічне розташування, спорідненість мов, низку програм безкоштовного навчання в межах міжнародної співпраці університетів тощо.

Стажування може проходити як у вигляді взаємного обміну студентів, так і у проходженні навчання лише з боку України. Термін цього навчання загалом один або два семестри, в залежності від умов співпраці університетів або самостійно обраних програм стажування студентом. Брати участь у стажуванні можна переважно з другого курсу. До речі, дуже важливим є те, що знання офіційної мови країни не є обов'язковою вимогою. В багатьох програмах діють спеціальні безкоштовні курси, які дають змогу вивчити польську на початковому рівні та покращити свої знання вже безпосередньо в країні, спілкуючись з корінними жителями, які є носіями мови. Проживання в спеціально відведених гуртожитках на період навчання також є чудовою можливістю для усунення мовного бар'єру адже українські студенти мають змогу спілкуватись з польськими студентами на будь-які, довільні від навчання, теми. Потрапивши на стажування в один з польських університетів, незалежно від міста, де він знаходиться – усіх українських студентів формують по групах залежно від профілю: історичний, філософський, філологічний, іноземних мов тощо. Таким чином, нову групу спеціально для українців при цьому не створюють – студенти потрапляють до вже існуючих на той момент груп. Для них призначають спеціального керівника, який організовує їх навчальний процес. Кожен стажист може обрати відповідну кількість дисциплін – п'ять або шість. У тому разі, якщо деякі дисципліни співпадають з університетом в Україні, то вони можуть бути автоматично зарахованими, а ви – звільненими від складання екзамену під час сесії. Дисципліни мають форму лекцій та дискусій (мовою оригіналу «wykład» та «ćwiczenia»). Система оцінювання в Польщі загалом не відрізняється, але лекції можуть бути як зараховані, так і не зараховані, відповідно до їх